

Samferdselsdepartementet
Postboks 810 Dep
0030 Oslo

Deres ref./Your ref.:

16/2211

Vår ref./Our ref.:

32/JOF

Dato/Date:

Oslo, 15. august 2017

Høringsuttalelse om Nkom-rapporten "Robuste og sikre nasjonale transportnett – Målbilder og sårbarhetsreducerende tiltak"

Vi viser til invitasjon til tilbydere og brukere av tjenestene om å gi tilbakemelding på ROBIN-rapporten.

Vi takker for muligheten til å gi kommentarer. Først litt om oss selv. Space Norway AS (SPN) er et strategisk selskap som har som oppgave å utvikle norsk romrelatert infrastruktur og bidra til utvikling av norsk romindustri. Virksomheten skal drives på forretningsmessig basis. Selskapet eier 50% av KSAT AS, som har vært instrumentelle for utvikling av satellittvirksomheten på Svalbard. SPN eier også Statsat AS, som har strategisk viktige oppgaver med satellittkomponenten i Kystverkets AIS-system.

I 2003 ble det klart at sjøfiberkabel til fastlandet var helt nødvendig for fremtidig utvikling av KSAT og dets aktivitet på Platåberget. En avgjørelse måtte treffes raskt. Teleoperatøren på Svalbard så ingen lønnsomhet i å investere i et slikt prosjekt. Space Norway (den gang et privat aksjeselskap under den private stiftelsen Norsk Romsenter) måtte derfor gjøre det selv, og uten statsstøtte.

Selskapet er i dag ihht. Ekom-loven tilbyder av overføringskapasitet på kabelen. Som grossist er vi helt nøytral i forhold til tjenesteleverandørene og stor-brukere som ønsker kapasitet. SPN driver kabelen som et infrastrukturprosjekt, med en beskjeden målsetting om å få kabelen som et bedriftsøkonomisk prosjekt til å gå i pluss i løpet av levetiden på 25 år. Selskapet har betydelig erfaring med langdistansekabler på store dyp og med aktive forsterkere.

Space Norway har gjennomgått både Nkoms ROBIN-rapport og den foregående rapporten fra desember 2016. Rapporten fra desember 2016 hadde spesielt fokus på hvilke utfordringer som er viktige dersom datasenterindustrien skal kunne konkurrere

Postadresse/Postal address:
Space Norway AS
P.O. Box 66 Skøyen
N – 0212 OSLO, Norway

Kontor/Office:
Drammensveien 165
0277 OSLO

Bank: Den norske Bank
IBAN nummer / IBAN No.
5005 0642 019

Telefon/Telephone:
Sentralbord: 00 47 22 51 00 00

e-mail: post@spacenorway.no
web: www.spacenorway.no

Foretaksnr./Enterprise No.
NO 975 963 233 MVA

med tilsvarende industri i andre land. Datasentre kan skape arbeidsplasser, og er eksempel på én type næringsvirksomhet som er avhengig av godt ekom-nett.

Nkom har blant annet sett spesielt på behovet for god fiberkapasitet og flere føringsveier ut av landet, og foreslo tiltak som kunne bidra til et mer velfungerende transmisjons-marked og bedre mulighet for datasenterkunder til å få tilgang til informasjon om det norske fibermarkedet. Datasenterkunder forventer sikker tilgang til et sikkert transportnett med flere føringsveier inn/ut av lokasjonen og flere føringsveier ut av landet. De ønsker også å få komplette tilbud på datatransport fra flere operatører, men det er i dag ikke så enkelt når transportnettet er fragmentert utbygd av så mange aktører - og som til dels også selv er operatører og konkurrerer seg i mellom.

I rapporten kom det også frem at operatørene som allerede eier infrastruktur, ikke ønsker å måtte spre sin trafikk og måtte investere/betale mer for å avvikle den. De markedsanalysene teleselskapene gjør til enhver tid er ut fra deres vurdering av markedet og nåværende kontroll med telemarkedet, og sjelden ut fra overordnede nasjonale perspektiver.

Svalbardkabelens tilblivelse kan illustrere viktige poenger når en skal ta stilling til synspunkter fra operatørene på behov for nye forbindelser. Da det tidlig, i forbindelse med utviklingen av KSATs aktivitet på Platåberget, ikke lenger var tilstrekkelig med kapasitet innen satellittkommunikasjon til å transportere store mengder data ut til internasjonale brukere, ble det helt nødvendig å få lagt fiberkabel til fastlandet. Operatøren så ikke noe forretningsgrunnlag for selv å investere og legge kabel. Da måtte Space Norway selv gjøre det. Kabelen var en helt nødvendig strategisk ressurs for utvikling av romvirksomhet på Svalbard, og har vært utløsende for næringsaktivitet på Svalbard og i Tromsø. KSAT er blitt en kommersiell suksess. Det hører også med til historien at operatøren flyttet sin trafikk over på kabelen når den var installert og ble innleid som anleggs- og driftspartner. Men det skal også nevnes at kabelprosjektet isolert sett for SPN som selskap i beste fall kan bli bedriftsøkonomisk lønnsomt i løpet av sin levetid (25 år). Ser man på den omkringliggende nærings- og samfunnsmessige effekten på Svalbard og i Tromsø, blir bildet vesentlig og positivt endret. Så lang horisont og så tålmodige penger har børsnoterte operatører normalt ikke når de tar stilling til investeringer. Slik sett er de negative synspunktene som fremkommer fra operatørene til flere utlandsforbindelser, omtrent som en kunne forvente. Det er derfor viktig for myndighetene å vurdere synspunktene i lys av det langsiktige, nasjonale mulighetsbilde som fremkommer av flere føringsveier til utlandet.

Nkoms forslag til tiltak med tilhørende Målbilder for 2025 vil legge til rette for etablering av datasenterindustri og databasert industri. Samtidig vil de bidra til robust og sikker infrastruktur med nok overføringsveier og -kapasitet. Norsk ekom-nett må være en organisk del av det globale ekom-nettet. Styrking av føringsveiene inn og ut av landet ble vurdert også i et sårbarhetsperspektiv og ville redusere den betydelige sårbarheten som i dag ligger i at nesten all trafikk går på akse Oslo, til Sverige og videre til København. Operatørene som har godt med kapasitet på denne akse, legger forståelig nok mindre vekt på å redusere denne sårbarheten enn Nkom. At sårbarheten er reell, er godt belyst av Nkom.

Her er det etter vår mening Nkom som er klarsynt og ser det langsiktige perspektivet og de mulige konsekvensene for Norge. Vi er på vei inn i en situasjon der samfunnet knapt vil virke uten at ekom-nettet fungerer. Dette skaper en sårbarhet, og denne kan også søkes utnyttet for å skape kaos og krise, – og det kan utnyttes i en krise- eller krigssituasjon. En viktig sak er også sikker tilknytning mellom det norske og det internasjonale transportnett. Land som herigjennom også klarer å plassere seg sentralt i det internasjonale transportnett for ekom, vil ha flere konkurransemessige fortrinn. Vi tror at et strategisk sjøfiber-stamnett som forbinder Svalbard, Nord-Norge og Sør-Norge, og som via en Nord-Atlantisk kabel kan knytte disse direkte mot Europa og USA, kan utgjøre forskjellen mellom å forbli en ekom-utkant og å plassere oss sentralt i forhold til det internasjonale ekom-nettet. For Nord-Norge vil dette ha spesiell relevans. Effekten minner litt om det Svalbardkabelen har skapt for Svalbard og derfor også Norge. Et slikt sjøfiberstamnett vil imidlertid være et prosjekt med en slik størrelse at det bare kan gjennomføres som et statlig grep med strategiske motiver innen både ekom, næringsutvikling og sikkerhet og sårbarhet. Den bredere effekten av en slik satsing kan relativt sett vise seg å være enda større enn det den er blitt av Svalbardkabelen.

De observasjoner og data som Nkom trekker frem i ROBIN-rapporten, viser at det er nødvendig å styrke transportnett med flere føringer til utlandet – og redusere sårbarheten i transportnett innenlands. Å sikre en utvikling av nettet som står i forhold til ekoms voksende betydning for samfunnsdrift, næringsliv og nasjonal sikkerhet er krevende og vil ta tid. Det er derfor viktig å sette opp målbilder (ønsket tilstand) for 2025. Målbildene gir overordnede nasjonale perspektiver, og samtidig gir operatørene en overordnet ledestjerne som de kan forholde seg til i sine planer og mange enkeltutbygginger.

I de siste 25 årene har man i Norge fra statens side sett det som sin viktigste oppgave å få sluttbrukermarkedene til å fungere, slik at norske brukere fikk tilgang til moderne ekom uavhengig av hvor de bor. Ved å satse på kommersielle aktører har en lyktes rimelig godt med dette. Veksten i sluttbrukermarkedene har ført til behov for nettutbygging, og operatørene har bygd ut strekninger der de har sett kommersielt grunnlag for det. Flere statlige etater/selskaper har også bidratt til at deres transportnett kunne utgjøre delstrekninger i operatørenes nett.

Transportnettutbyggingen synes ikke å være planlagt med overordnet nasjonal arkitektur som skaper redundans og seighet i et landsdekkende, robust ekomnett. I tillegg har overvåking og styring av nettene blitt mer og mer sentralisert, og denne datastyringen gir effektivisering for operatøren. Den introduserer også sårbarheter ved programvarefeil og legger forutsetninger til rette for at skadevirkningen av cyberangrep kan bli store. Samtidig er operatørene blitt mer markeds- og forretningsorientert, og setter ut teknologikunnskap og drift av infrastruktur til sine fabrikanter. ROBIN-rapporten foreslår å redusere sårbarhet ved å stimulere til fremvekst av minst tre tilbydere av autonomt, landsdekkende transportnett. Det synes å være en fornuftig og pragmatisk strategi.

Konklusjon

I sum fremgår det klart av rapporten at ekom-nettene er blitt en stadig viktigere forutsetning for utvikling av næringsliv, for de fleste sider av samfunnsdriften (bank, sykehus, transport mfl) og dermed også for samfunnssikkerhet – og til slutt også for nasjonal sikkerhet i en urolig verden. Grepet med å omdøpe Post- og Teletilsynet til Nasjonal kommunikasjons-myndighet var et synlig signal om at staten som en konsekvens av denne utviklingen, må ta en sterkere hånd på utviklingen av ekom-nettet. For operatørene vil det kanskje være en overgang at ekom-sektoren går fra hovedsakelig å være et marked til også å være en sektor som vil bli fulgt opp i sterkere grad i kraft av den samfunnskritiske infrastrukturen den også er blitt. Rapporten viser imidlertid at det er helt nødvendig å treffe tiltak for å sikre at Norge får et transportnett som tar hensyn til alle sider av denne samfunnskritiske betydningen. Derfor bør etter vår mening nødvendig sikring og beskyttelse i større grad bli en integrert del av nettutbyggingen. Slike kostnader har i en markedsdrevet verden hittil hovedsakelig vært tatt i den grad det har kunnet gi forsvarlig uttelling i form av konkurransekraft for å forbedre eller beskytte bunnlinjen. I rapporten viser også Nkom at man innser at myndighetene i noen tilfeller må bidra økonomisk for å få målbildene realisert. Målbildene som er foreslått, er av svært høy nasjonal strategisk viktighet, og vil være nyttige for å få alle aktørene til å trekke i samme retning, og danner et godt grunnlag for langsiktige strategiske investeringsbeslutninger hos både stat og private aktører.

Med hilsen

Jostein Rønneberg (e.f)
Administrerende direktør
Space Norway AS

KOPI:

Justisdepartementet, PB 8005, Dep, 0030 Oslo (postmottak@jd.dep.no)

Forsvarsdepartementet, PB 8126, Dep, 0032 Oslo (postmottak@fd.dep.no)

Nærings-og fiskeridepartementet, PB 8090, Dep, 0032 Oslo (postmottak@nfd.dep.no)